

Štev. 39.

V Ljubljani, v sredo 26. septembra 1917.

Leto IV.

Naši vojaki popravljajo po bitki strelski jarek na Krasu.

Iz sivih kraških skal iztesani strelski jarek za Sočo. V pletenicah je kamenje, v vrečah pesek: oboje kot zaščita pred laškimi strelji.

Fritz Singer

Nenatisnjeni Izidor.

Poslovenil M. Hinko.

Imenoval se je Izidor Burgthaler. Ime mu je delalo veliko veselja. Bilo je pa tudi res nepopisno lepo, — ime, v katerem de-

Ali vsa ta sredstva niso nič koristila; v poročilih ni bil niti trdo niti mehko pisani Burgthaler. Šele po dolgem brezuspešnem trudu v tej smeri ga je opozoril neki veliko-dušnež, kateremu je zaupal svojo bolešč, da, ako hoče biti v javnosti imenovan, ne zadostuje le lepo zveneče ime, ampak mora zanj tudi kaj storiti.

glasnejši. Nekaj najbolj navadnih gesel in rekov si je kmalu zapomnil.

Opiraje se na te, je mislil — žalibog prehitro —, da lahko zamenja prostor v parterju z odrom.

Nekega dne je splezal na oder in jel govoriti. Dospel pa ni daleč; kmalu je izgubil nit govora — ropot, sikanje se je začelo in prihranilo njemu konec govora.

Jutranji listi naslednjega dne so obravnavali prav smešno njegodek: „Možiček, ne prav velik, katerega ime smo pozabili — za kar naj nam bo hvaležen — se je priril proti koncu shoda do odra in hotel najbrže govoriti. Kaj je hotel povedati, je nam, kakor tudi gotovo njemu nerazumljivo.“

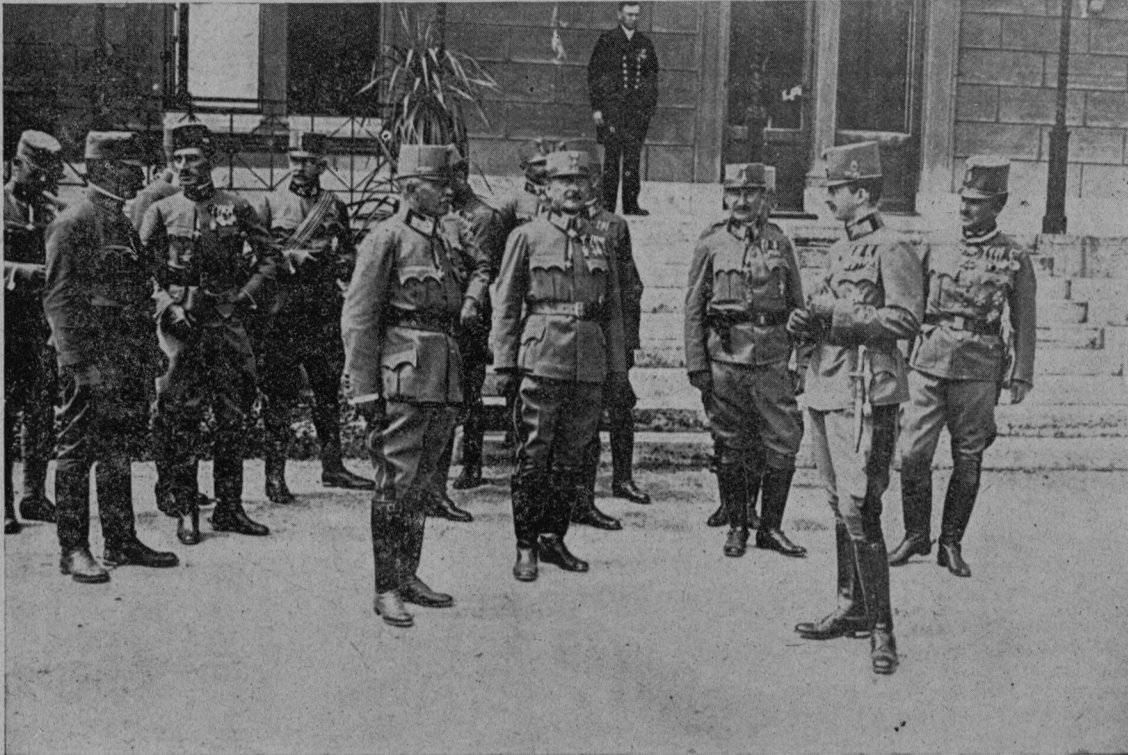
Ne, s to nesramno druhaljo ni hotel imeti nikoli in nič več opravila. Njegova navdušenost za parlamentarizem je bila izčrpana za vedno, s tem pa še dolgo ne njegova častiteljnost.

„Ali ne razpolagam,“ si je dejal, „mogoče s tihimi darovi, katere je treba samo še izšolati?“

Premišljeval je in mislil. Žarek svetlobe prešine njegov um. Spomnil se je šolskih let, različnih nalog, za katere je dobival vedno prvi red! „Da, tukaj je pot, na katero moram kreniti,“ si je mislil.

Nastopili so zanj lepi srečni dnevi. Videl je v duhu množico ljudi v knjigarnah, ki vprašuje: „Imate li pesmi Izidorja Burgthalerja?“

Ali vsak začetek je težak. Pesnil je v potu svojega obraza. Končno pošlje pesnitev, ki se mu je dozdevala najveličastnejša izmed vseh, uredništvu znanega tednika. Samo ob sebi umljivo se je podpisal s polnim imenom. Z mrzlično nestrpnostjo je pričakoval naslednjo številko. Izšla je. Nož se mu je tresel v njegovi roki, ko je rezal list. Hitrim okom je pregledal vse pesmice v listu. Njegova ni našla sprejema. Goljufan je že hotel položiti list iz roke, ko opazi rubriko „Listnica uredništva: Izidor B.....“ Se li tiče to njega? Potne srage so mu stopile na čelo. Stalo ga je precej truda,

Naš cesar, ki je 17. avgusta 1917 imenoval več generalov in častnikov za viteze reda Marije Terezije, v družbi odlikovancev.

lujejo vsi peteri samoglasniki in katero se mora v vsako uho prilagoditi. Izidor Burgthaler je večkrat sedel za mizo in delal s svojim imenom lepopisne vaje, poskušal je različne manuproprije in gestikuliral, obračaje list na vse strani, katera bi mu najbolj pristojala. Take igrače, izdelane v črnem in modrem črnilu, je pa uganjal Izidor le v svoji mladosti.

Pozneje se je vzbudila v njegovem srcu druga vroča želja: da povelja svoje ime s tiskovnim črnilom. „Kako veličastno,“ si je mislil, „se mora videti vendar to lepo ime v gotskih črkah v kakem časopisu!“

Pri tem ni mislil — kako naj bo navedeno v njegovo hvalo — mogoče na zadnji del časopisa — petič vrsto po 20 v — ne, spredaj hoče biti in tisoči ljudi naj naletijo med zanimivimioticami na ime Izidor Burgthaler.

Ali kako dospeti do takega cilja?

Ženskemu spolu je posvečal že od nekdaj malo zanimanja in ženski spol mu je vračal enako v enakim. Saj je revež meril le poldrug meter dolžine, številko, ki ni vzbujala pri damah posebne ljubezni. Ali kljub temu je skakljal od plesišča do plesišča. V časopisih je našel nešteto krat novice, ki so se glasile: „Med prisotnimi smo opazili tudi itd.“ Postavljal se je torej na prste in sicer sredi dvorane, prav pod svetiljko, a ne da bi videl, ampak, da bi ga drugi videli. Sunke v rebra, kakor tudi enake druge grobosti, katere so mu prizadevali na tem mestu, je sprejemal potrpežljivo kot sredstvo k cilju.

Malemu gospodu z naočniki, pri katerem je videl, da si dela beležke, se je klanjal in ponujal najboljše cigare. Nekateri teh gospodov so jih sprejeli, ta in oni ga je celo vprašal po imenu.

„Izidor Burgthaler“ je odgovoril z najsladkejšim nasmehom, „Burgthaler z mehkim B“.

Ta prijazni opomin je dal ubožcu nove cilje. „Nekaj vrednega storiti,“ je bila misel, ki ga je jela mučiti noč in dan.

Ali v kateri smeri naj bi bilo potlej zanimivo delo? Da bi se vpisal v armado in se junaško odlikoval v bitki, bi bil pač

Sprejem naše zmagovite vojske v iznova osvobojenih Črnovicah.

prav zapeljiv program, ali pri svoji meri je moral opustiti to misel že vnaprej.

„Kako bi bilo s kako politično karijero?“ si je mislil. Začel je obiskovati javne sestanke in poslušal govornike z vso pazljivostjo. Njegov „bravo“ je bil kmalu naj-

predno je mogel brati sledečo opazko: „Pesnitev „Srce in bolešč“ prav obsežna. Žalibog je naš koš sedaj s takimi špeci-jalitami že tako preobložen, da vas moramo prositi, da drugič za take izdelke uporabite lastni koš.“ (Konec prih.)

E. G. Brat:

Beg za milijoni.

Roman Slovenca Amerikanca.

9. nadaljevanje.

»Do tega kroga je prispel rumeni avtomobil št. 1177, ko se je začelo daniti,« je podučil policijska uradnika. Brzovjavite nemudoma na vse postaje, ki leže tikoma ob obodu tega kroga. Defraudant je dejal, da se pelje preko St. Louis Bridge, to je

K 11. laški ofenzivi: Glavni trg v Tolminu; na levi hiša Cazafurova, na desni Kranjčeva gostilna z mesnico.

seveda samo zvijača, da bi nas spravil na napačno sled, kakor da je potoval v New York.«

Policijska uradnika sta si urno zapisala imena vseh dotičnih mest, Bobby Dodd pa je sestavil medtem notico, ki jo je izročil policajem.

»Razmnožite in pošljite takoj v vse časnike!« je ukazal kratko. »Kakor hitro se kdo oglasi in zveste kaj, mi sporočite na tale naslov.« — In pokazal jima je list, kjer je bilo napisano Pollyno ime in stanovanje, ki sta si ga tudi zabeležila.

»Zdaj se odpeljem k njegovi soprogi,« je dejal Heganu. »Ali greste z menoj?«

»Jaz moram najprej k Dicku Pattonu,« je odgovoril Hegan, »potem pridem za vami.«

»Well, torej vas ondi počakam.«

»Ravnajte kolikor možno obzirno, mister,« je prosil Hegan, trepetal z vekami z vso silo in si resnično iztisnil dve solzi. Počasi si ju je otiral z robcem. »Sirota je nepopisno ljubila tega lopova, in jaz sem mu zaupal, kakor bi bil moj sin. Nezaslišano! Taka nehvaležnost nama zlomi srce!«

Sočutno je Bobby Dodd stisnil bankirju roko. Zanesite se name — ravnal bom kot gentlemam!«

In odrčal je s svojim avtomobilom skozi Chicago, mimo Lincolnovega parka, tik ob Michiganskem jezeru k vili sredi prekrasnega parka, kjer je čakala in trepetala plavalosa Polly . . .

Medtem pa je stopil Hegan že v privatni kontor Dicka Pattona.

»Hegan, Hegan!« je zahropel debeli bombažni kralj ter hitel na svojih stebrastih nogah kakor okoren slon prijatelju nasproti. »To je preneumna istorija! Kaj storiva sedaj?«

»Jaz napovem bankrot!« je odgovoril Hegan kakor ves ubit.

Tedaj ga je zgrabil Dick Patton za najvišji gumb na telovniku in kričal rdeč kakor piruh ter grgrajoč kakor astmatik, ki se duši: »Ali ste blazni? Zaradi dveh milijonov? Vi ste vredni še vedno vsaj petnajst . . . ne?«

»Dvajset je odgovoril Hegan. »Toda v tem hipu tvrdki Dick Patton ne morem plačati niti dveh!«

»Well . . . sediva!« je zavzdihnil Patton. Pomeniva se. Danes je vaš plačilni dan . . .

»Izključeno! — No, počakajva . . . plačate pač, kadar boste mogli . . .«

»Plačati ne bom mogel tako kmalu,« je ječal Hegan. Preveč sem se zaril v bakrene papirje . . . Ali hočete bakrene papirje?«

»Hvala . . . niti zastonj jih ne maram!«

»Ali papirji se gotovo zopet dvignejo, — morajo se dvigniti, sicer pojde vsa industrija k vrugu!«

»Pa naj gre! Ampak bakrenih papirjev ne sprejem!«

»Potem vendarle napovem konkurz!«

»Nič ne napoveste!« je kričal Dick Patton. »Kaj hočete, da res izgubim svoja dva milijona? To niso mačkine solze! — Ne, ne, počakam . . . potrpi . . . pomagam vam . . . zopet morate priti kvišku in potem . . . potem . . .«

Ves se je zasopel debeli bombažni kralj in pot mu je lil za ovratnik ter mu kapljal z nosu na ogromni trehuh. Končno pa sta se pogodila.

»Dobro sem ga odrinil!« se je smehljaj Hegan, ko se je vozil k Polly.

»Dobro sem ga privezal!« se je smehljaj Dick Patton v svojem naslanjaču ter pušil debelo britaniko . . .

Ko je prifrčal avtomobil z Bobbom Doddom pred vilo sredi zelenja in cvetja, je stala na balkonu mlada žena. Takoj je videl Bobby Dodd, da je krasotica in ko je videl še njene solze, njen obup, je bil tudi takoj prepričan, da ni soprogova sokrivka in da nima niti pojma, kaj se je ponoči zgodilo. In ker je bil Bobby Dodd res gentleman, je začel res z največjo obzirnostjo:

»Mrs. Bell! Moj čas je zelo dragocen. Zato moram govoriti brez okolišev. Mr. Bell je osumljen, da je nocoj tvrdko Oliver Hegan v Chicagu okradel za dva milijona dolarjev ter ž njima pobegnil.«

Kakor od strele zadeta je strmela Polly v detektiva in zakričala:

»Ne, ne, nikdar, nikdar! — Kaj govorite?! Moj soprog ni tat! To je nemogoče!«

»Well!« je pritrdil Dodd sočutno. »Tudi jaz sem vaših misli. Vaš soprog ni tat . . . vsaj zaveden ne. Če je milijona ukradel, je storil to le v duševni zmedenosti . . . v hipni blaznosti. V zadnjem času je bil zelo nervozen . . . večkrat nejevoljen . . . osoren. Tako vsaj so mi pripovedovali v banki. Ali mi morete pritrditi?«

K 11. laški ofenzivi: Pogled na slovensko vas Avče, za katero je bil hud boj.

»Da, res, nervozen je bil . . . toliko dela in skrbi je imel z banko . . .« je pritrdila Polly, a solze so ji neprestano lile iz velikih modrih oči. »Toda z mano je bil vedno ljubezniv . . . nepopisno dober . . . o, moj Jack ni tat!«

Dodd je prikimal in se naslajal nad lepoto mlade gospe.

»Mr. Hegan mi je naročil, da imam vašega gospoda soproga ujeti in denar rešiti.«

»Najti ga morava. «Upam, da doženem vsaj tekom pol ure, katero smer je ubral za svoj beg, in potem jo udariva za njim. Odkritosrčno priznavam, da izvira moj predlog iz špekulacije. Predvsem: vi ga dobro poznate, jaz pa čisto nič . . .«

»Tu je njegova slika!« je dejala in mu podala fotografijo. Zopet je ihtela preko divana in si zakrila oči. »O, Jack, Jack, zakaj si to storil!«

Čulo se je trkanje, in vstopil je policijski uradnik v uniformi. Polly se je prestrašila iznova.

»Rumeni avto 1177 je bil pred dvema urama v Springfieldu, pred eno uro v St. Louisu,« je javil.

»In kam se pelje?« je vprašal Dodd hlastno.

»Prav zdajle se vozi v Louisville.«

»Torej je vendarle na poti v Newyork!« se je čudil Dodd. »Opraviti imamo z naivnim začetnikom ali pa s popolnim blaznikom.«

Avto bo okoli 1. ure popoldne v Cincinnatiju,« je dejal policist. »Ali naj ga ondi ustavimo in primemo?«

»Ne, nikakor ne!« je vzkliknila Polly ogorčena. »Policija naj se nič ne vtika!«

Dodd je premišljal nekaj hipov ter nato dejal: »Jaz sam ga bom lovil in ustavil. Brzjavite v Cincinnati, naj zasledujejo rumeni avto in pazijo, kam pojde! Vse drugo opravim sam. Telefonirajte takoj tvrdki William Webster & Son po najhitrejši avto z dvema najbolj zanesljivima šoferjema!« In obrnil se je k Polly: »Kako dolgo potrebujete, da se opravite za potovanje?«

»Četrť ure,« je odgovorila in stekla v sosedno sobo.

Policijski uradnik je odhitel k telefonu naročat pri avtomobilski tovarni Webster & Son najhitrejši avto in dva šoferja, Bobby Dodd pa je medtem preiskal pisalno mizo. Našel ni nič važnega, ker Jack je opravljal vse svoje pisarije v banki. Našel je le potni list Jackov s točnim popisom njegove zunanosti.

»Tudi prav!« si je mislil, spravil potni list in opustil nadaljnje iskanje. Nato je stopal zamišljeno po sobi semintja. Vsega je prevzela vroča želja, da čimprej dobi ukradena dva milijona, in sicer na način, ki bi kolikor možno malo žalil gospo Bellovo.

Mlada dama je napravila nanj globok vtisk. Pa ne samo iz sočutja do nje, tudi čut pravičnosti je branil Doddu, da bi javnal z Jackom Bellom kakor z navadnim zločincem Mož, ki ga ljubi tako dražestno, nedolžno bitje, ne more biti vsakdanji defraudant; tak mož se je moral polastiti denarja resnično le v hipni zmedenosti. Razun tega je reševal Dodd kot privatni detektiv svoje težavne naloge najraje popolnoma sam, če le mogoče brez sodelovanja javnih ob-

K 11. laški ofenzivi: Nekdaj krasni, danes popolnoma uničeni gozd na hribu sv. Marka pri Gorici.

»Strašno!« je zaječala in se zgrudila na blazine na divanu.

»Ne, nič ni strašnega pri tem!« je tolažil Dodd ter se sklonil nad jokajočo ženo. »Ne mislite, da ga dam zapreti in kaznovati! Samo domov ga vam privedem in oddam denar zopet Heganovi blagajni . . . Milostiva, veste, kaj vam predlagam? Pomagajte mi, da ga z dobra pregovoriva, naj denar vrne! Ko se to zgodi, ga pošljeva za par tednov v kak sanatorij, kjer naj si pozdravi svoje živce. Potem se lahko zopet vrne k vam.«

Polly je le še ihtela in sedla. Doddovo prijazno, skoraj ljubeznivo nežno prigovarjanje jo je zelo pomirilo.

Začela je upati. Ali more biti drugače, nego misli ta mož? Jack Bell je pobegnil z denarjem prav gotovo v hipni zmedenosti.

Večkrat se je doma togotil na strička, da špekulira brez premisleka, da kupuje kakor brez glave bakrene papirje, da bi bilo najpametneje, če bi se mr. Hegan končno tudi oženil ter se odvadil igranja v klubu: samo za napredovanje, uspeh in dobiček stričkove firme se je trudil Jack, — in zdaj da bi firmo okradel ter jo uničil?! To je izključeno. In da bi pobegnil — izginil ter pustil njo, svojo ljubljeno ženo? Vsak dan ji je ponavljal med poljubi in objemi, da je nepopisno srečen, da jo ljubi bolj kot samega sebe . . . Pa da bi bil lagal, hinavil, mislil na beg in tatvino? Koliko je prestal v svojem življenju, koliko stradal in prenesel ponižanj, a kradel ni nikoli! In zdaj ko je živel srečneje, udobneje kot marsikak evropski milijonar, zdaj naj bi kradel in bežal kot tat? To je nemogoče! Zares, samo zmešalo se mu je, — in treba ga je rešiti.

»Kje pa je?« je vprašala in si pogladila zlate kodre s čela. »Peljite me k njemu!«

»Saj to je ravno: k njemu!« je pritrdil Dodd razveseljen, da sprejema njegov predlog.

»E, ne obupavajte, milostiva!« jo je pomirjal Dodd ter natančno motril fotografijo. »Zelo inteligenten obraz! Zelo pametne oči! In te obrvi . . . ta usta . . . ta brada . . . presneto energičen človek mora biti. Brado si bo dal seveda obriti in menda si da tudi lase do golega ostriči. Kako naj ga potem spoznam? Vi, milostiva, pa ga menda spoznate tudi brez brade, brk in las!«

»Med tisoči ga spoznam takoj!« je izjavila in se dvignila.

Z azijskega bojišča: Velblodi, otovorjeni z vodo za nemško vojsko, počivajo ob studenčih v puščavi.

lasti. Saj se je potem tudi sam solnčil v žarkih svojih uspehov.

To je bil tudi vzrok, da je obrnil hrbet javni varnostni službi in je začel delovati na lastno odgovornost. Policija mu je služila samo kot poizvedovalni organ.

Slučaj Jacka Bella mu je bil jasen kot solnčni dan. Sedel je v rumeni avtomobil 1177, in ta avto sem videl na poti v Louisville.

Tedaj je vstopil drugi policijski uradnik

Dr. Iv. Š-i:

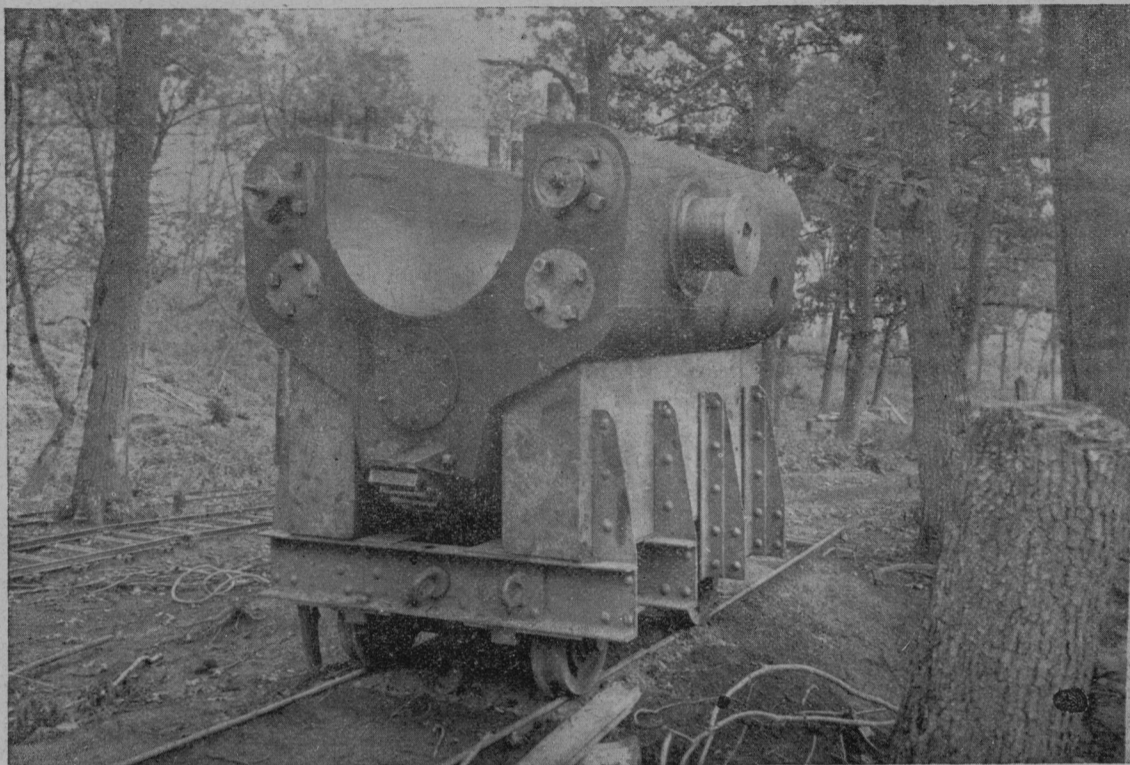
Kako živimo v Pulju.

Podnaslov po vzorcu starih romanov in kinematografskih dram bi bil: „ali kako boste morda, če se bo vojska sama in ž njo tehnika letal nadalje tako lepo razvijala, živeli tudi še vi v Ljubljani, Celju in Mariboru itd.“ . . . In prav zato bo to moje poročilce za marsikoga morebiti ne samo zanimivo, nego tudi poučljivo. Posebno ko

prasketanje, kar si je vrag izmislil šumov in ropotov. No, že drugo jutro prvi pogled čez mesto, — stanujem na vrhu enega sedmerih holmcev in imam velik del Pulja s celo luko pod seboj, — vse stoji kakor je stalo in oko odtod zaman išče izprememb. Šele spodaj, na poti v urad, torej takorekoč v detajlu, ti priča tu okrušena, tam skoro do tal porušena hiša, tej je odbilo most — balkon in še malo lica zraven, oni sklatilo klobuk, tretji pretreslo možgane, četrti zrahljalo „koš“ — ti kažejo globoke luknje, zvrtnane v zemljo, čudovito zverženi ruloji, s črepinjami posute ceste, da ni bilo vse skupaj le veličastno-strašen sen. Toda moj Bog, to je komaj v vsaki peti, šesti, deseti ulici — večinoma v onih s kakim neprijetnim sosedom, — predno bo Pulj „uničen“, to je predno bo k tem približno petnajstim hišam sesutih še ostalih približno tritisoč zgradb, k tem štirim žrtvam ubitih še drugih vsaj sedemdeset tisoč ljudi, bo treba pač še dolgo semkaj „hoditi“.

Da vidimo: prišli so drugi dan drugič, čez štiri dni tretjič, 3. in 4. septembra še četrtič in petič, vsakrat po istem „natezalnem“ sistemu: v presledkih po 10 do 15 minut, v treh, štirih od dveh do štirih ur, — no, moje oko z okna moje sobe „na splošno“ še vedno ne vidi ničesar, čeprav se ji je pridružilo k prejšnjim žrtvam približno še enkrat toliko; hvala Bogu, da samo „nepremičnih“.

Da, saj to je: včeraj se nas je pogovarjala večja družba, kako si je razlagati, da smo bili prvo in drugo noč vsi po vrsti „tako“. O, ni nam bilo dovolj, da bi gledali z oken svojih prvih nadstropij to peklenko predstavo — ker je n. pr. drugo nadstropje pri meni zaprto, smo plezali kajpak v lino v podstrešju, odkoder se je tako „imenitno videlo“. Bogme, tu roko, da tudi danes še ne poznam ne groze ne strahu; ko so me četrto noč spečega v podzemskem zatočišču, zbudili „dogovorjeni“ alarm-streli, je bilo v resnici moje prvo čustvo zadovoljnost, da nisem prišel zastoj spat v to nekoliko mokrotno luknjo in še posebej, da zdaj ni treba šele „teči“: mirno sem se oblačil, čul, kako se ljudje zunaj na hodnikih zbirajo ter stopil potem ven, vršit svojo „visoko“ službo „komandanta meščanske straže“, to je: razdeliti ljudi enako-

Ruski možnar na kolesih: Pri zadnji ruski ofenzivi so uporabljali Rusi ta ameriški fabrikat. Pri Krivem blizu Břežan je ostala polovica možnarja.

in je poročal o nadaljnjih poizvedovanjih v Louisville:

»Bell je izstopil ob sedmih zjutraj pred hotelom Bristol. Rujavo brado ima.«

Dodd se je smehljaj: »Tak mazač! Niti obriti se ne da! Nemogoče, da bi bil ta Jack Bell normalen!«

»Kako se je vedel?« je vprašal Dodd.

»Prav dobre volje je bil videti, in pil je šampanjca. Gostilničarja je vprašal za pot v Cincinnati,« je poročal uradnik.

»Naročil sem že, naj brzojavijo v Cincinnati,« je dejal Dodd mirno. »Opazujejo naj avto, a naj ga ne ustavljajo. Opraviti imamo z umobolnim človekom. Denar je gotovo skrnil, zato ga ne smemo zgrabiti. Preveč bi se prestrašil in lahko bi se mu popolnoma zmešalo. Kje naj iščemo potem dva milijona? Tudi ga lahko zadene kap, kar bi bilo seveda še huje. Postopati treba z največjo previdnostjo.«

In tudi drugi policijski uradnik je odšel.

Dodd je stopil k stranskim vratcem in vljudno vprašal:

»Še niste gotovi?«

»Tako — takoj!« je odmevalo.

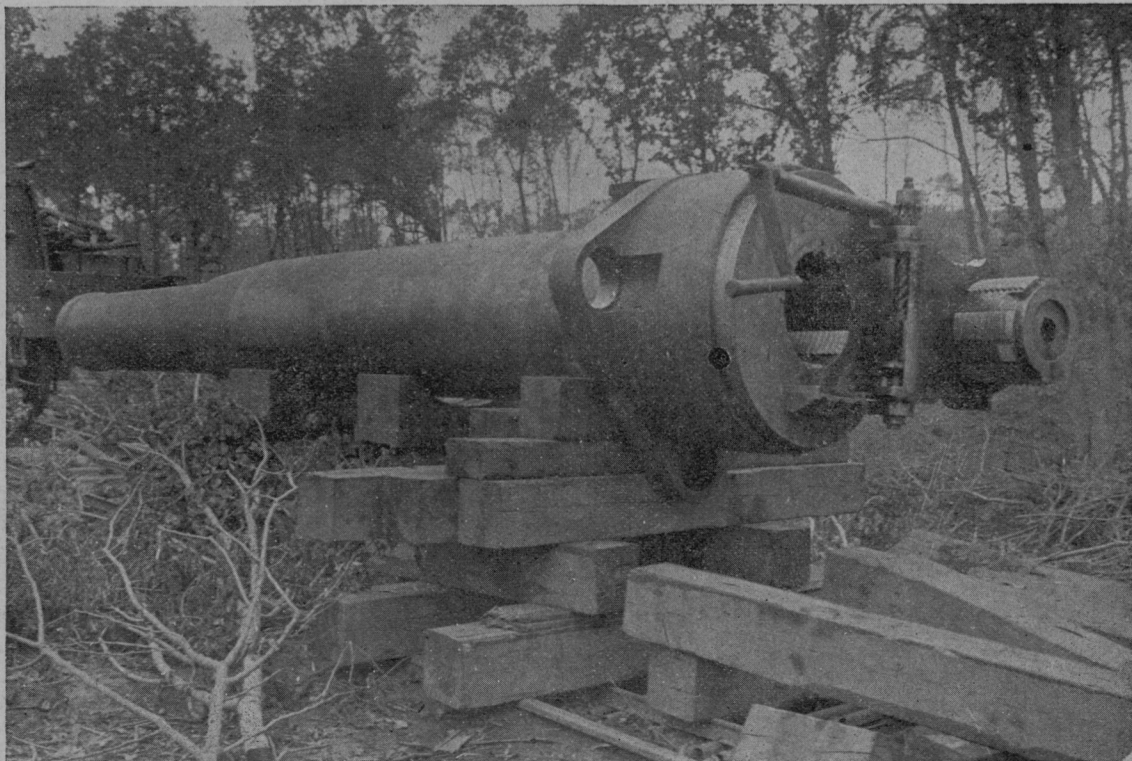
»Uboga ženka!« je razmišljal Dodd ter se znova zazrl v Jackovo fotografijo. »Čeden mož, žal, da tako zelo neumen! Milijone krade, uhaja z rumenim avtom in si ne da niti brade obriti! Modern tat uniči tudi vse svoje fotografije, ta Bell pa pušča svojo sliko — policiji na razpolago! Ha, tiralnica bo lahko izvršljiva in opremljena celo s tatovo sliko.«

Tedaj je pred vilo zabučalo in ustavil se je pred vrati mal avto. Dodd je skočil k oknu, a avto je bil že prazen. Takoj nato pa je stopil v sobo — Oliver Hegan, šef.

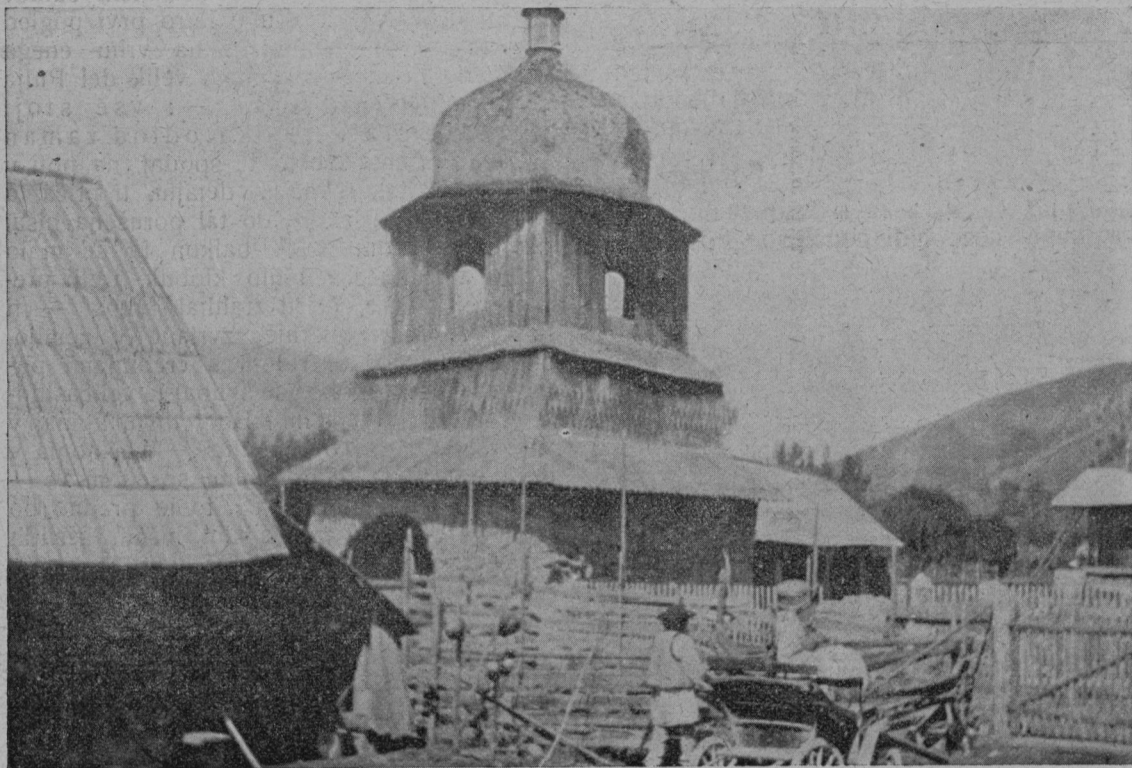
(Dalje prih.)

je kvečjemu tu znabiti videti, kakor da hočem strah delati. Nasprotno: pokazal bi rad po pravici in resnici, da je ona še vedno prava, ki pravi, da nobene juhe ni treba tako vroče pojesti, kakor je skuhana.

Takrat pač, ko sta se že v noči na 3. avgusta nebo in zemlja prvič spopadla v prestrašni borbi, takrat bi bil človek rekel, da od nas vseh z mestom vred niti za spomin več mnogo ne ostane: požari tu, tam, spredaj, zadaj, polomi, eksplozije,

Pri Krivem blizu Břežan je ostal tudi ruski 6.20 m dolg top, demontiran z bojne ladje. Kroglja ima premer 31 cm.

Cerkvica blizu Piatre v severni romunski Moldaviji.

merno po koridorjih, preskrbeti ženskam in starim ljudem sedišča itd. In ko se je potem „začelo“ — od „ alarma“ do „ nastopa“ preide vselej dobrih deset minut, — so šle brezdvomno vsaj 90 odstotkov od nas šale in smehi prav res od srca. Tudi ko je zašumela in treščila ena čisto blizu — edina, katere zamolkli vihar smo čuli doli v to globino — je viknila samo ena ženska, ta pa že tako čudno, da ji je takoj sledil glasen smeh od vseh strani. In ko jo je potem štirileten kodrasti brbljač „pogruntal“: „sarà la testa de quache ammiral“ („60 glava kakega admirala“), so bile pozabljene vse bombe tega sveta.

Toda — prosto po Aškercu: „Bil Martin svoje dni vojak vam, na straži stal, — toda: na okno kakega prvega nadstropja ali celo podstrešja bi me pa le nihče več ne spravil. In ker tudi drugi čutijo tako, od druge noči dalje ni poteklo niti kapljice človeške krvi, ako ni kak te pijače poln komar katere dobil . . . Najmanj, kar človek te čase v našem mestu stori, je, da zleze v klet svoje hiše, če je vsaj dvonadstropna in klet samo

Iz romunske vasice: Značilna so lesena „znamenja.“

Iz rumunske vasice: Vaška kapela. Poleg nagnjeno leseno „znamenje.“

obokana. Sicer pa „cvetejo“ — zatočišča. Vršili so se pravi „nabori“; glede na to, da je šlo za nepremičnine, je moral to pot Mohamed k gori: vestna komisija je šla od hiše do hiše, ako ni bila že od rojstva očitno „nesposobna“: preveč nizka, preveč stara itd. In ona, katera je bila „vzeta“, je dobila „listek bel“ v obliki manjšega rdečega trikota, ako je bila določena za pribežališče šele „po alarmu“; drugače je to, ako je v kletek prostora za stalna prenočišča, veliko rdečo piko s številom 200, 400, 1000 itd, napovedujočim, koliko prenočevalcev lahko „drži“. In po teh prenočiščih vršimo službo člani že omenjene meščanske straže v uniformah: trak okrog roke v mestnih barvah s črko P, za predsednika, C za „komandanta“, dve črni piki za „asistente“ . . . In „ko se zmračí“, se začnejo zbirati v teh katakombah „stalni spalní gostje“ — stare brbljave ženske s simpatično „šjoro Marico“ na čelu, mrki delavci, — izmučeni, slabo „rejeni“, in zdaj še to! — živahne „mule“, vitki „giovinoti“. Človek bi jim one noči, ko po pratiki ne bo ne lune ne „njih“, iz srca rekel: „Ljudje božji ne mučite se tod in spite lepo doma!“ toda kdo bi prevzel — odgovornost, če bi se le kaj zgodilo?“ Tako sedeš rajši med

nje in ž njimi pokramljaš. Tema pogovorov: bombe. Včasih celo „politika“. Nazori čisto strašni, da te jezik zsrbi. Toda popraskaš si ga rajši z zobmi. In ob desetih, ko je čas počitka, jih položiš in voščiš lahko noč. Prvi večer me je „šjora Marica“ očitujoče pogledala, češ — tako nas pusti! Potem pa sem postal slamica „potaplajočega se“, češ: „Naš doktor gre spat domov — nocoj jih ne bo!“ . . . Toda, tiste „prelepe“ noči, ko je lunica svetila, se je tudi „gospod komandant“ odločil in je ob deseti uri stopil rajši v svojo kabino . . . Hm vse „udobnosti“: slamnjak na tleh, za mobilje stolica, ogledalo, celo električna luč — samo po kopelji malo preveč diši . . . No, kako bi rekel: človek tako mirno zaspí, ko ve, da ima vsega skupaj kaka dva metra železnega betona med svojo glavo in „eventualno“ bombo . . .

Potegni črto pod račun in seštej: o „nevarnosti“ v pravem pomenu v takih razmerah, to je pri taki „organizaciji“ itd. skoro ni govora in vse se reducira pravzaprav na to neudobnost, da kakih šestkrat na mesec spiš v „kabini“ ali pa dvakrat,

trikrat „tečeš“. Imam sicer na razpolago zatočišče veliko bližje — kar čez pot — in še boljše — 10 m železnega betona — toda služba je služba. In potem: tam doli v mojem „objektu“ je več ljudi in zato — zabavnejše. Ko je zadnjič, po oni bombi, neki starec zahteval tišino, sem ga zavrnil: „Anzi! Čim več groženj in smeha, tem bolje!“ Zakaj prelepo je „definiral“ mož, ki ga imam od vseh za najpogumnejšega: „Il conto della bomba é la voce della Morte.“ (Glas bombe je glas smrti.) Še čuka in sove človek rajši sliši, čeprav ve, da nista „nevarna“ . . .

Od danes dalje, ko je zadnji krajec (pišem 8. sept.), bo večina ljudi spala spet doma, vse noter do konca tega meseca . . . Upajo pa, da do takrat že „nastopi“ dež. In še to se govori: Če pridejo takrat „oni“ spet, bodo vse drugače sprejeti nego doslej; in morda jim preide veselje „hoditi“, kakor jim je po „Citta d' Jesi“ itd. . . .

!!! **Naročajte in širite** !!!
„Tedenske Slike“. !!!

Narobe svet! Ruske ženske kot vojaki s svojo poveljnico gospo Bočkorevsko (X) in generalom Polovcem. (XX) Moški polki pa so s fronte pobegnili!

Krasno rumúnsko gledišče v Jassah, glavnem mestu severne rumunske Moldavije.

O vračanju preskrbnine.

Med najbolj temna poglavja avstrijske uprave spada izvrševanje zakona o izplačevanju preskrbnine. Pričakovali bi, da se bodo ti zneski, ki so namenjeni svojcem branilcev domovine, izplačevati s posebno skrbnostjo pri vseh oblastih. To pa nikakor ni bilo, dokler je bil v veljavi zakon iz l. 1912. Nasprotno! Politične oblasti so se protivile karnajbolj izplačevanju. Preskrbnino so krajšale in odrekale, kjer je bilo le mogoče. Ali bo novi zakon kaj spremenil tukaj, nam pokaže bližnja bodočnost.

Toda tudi prebivalstvo ne pozna tako dobro zakona, da bi mogel vsak posameznik čuvati svoje pravice. Že odmera preskrbnine je napravila vrsto nezakonitosti. Vendar so se lahko izgovarjale oblasti na nejasnosti zakona in trdile, da je njih naziranje in razlaga prava. Velika nezakonitost pa se je vršila v enem vprašanju, ki je v zakonu prav jasno označeno. Večkrat se je preskrbnina dalje časa izplačevala, kakor bi se bila po mnenju oblasti morala. Prav mnogokrat je bil naznanjen razlog, zaradi

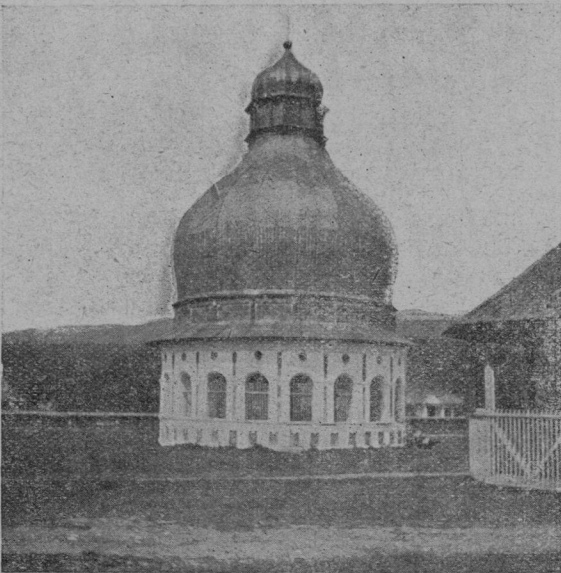

Trg v Focsani, rumunskem mestu, ki so ga naše in nemške čete nedavno zavzele.

katerega je prenehala pravica do preskrbnine, mnogo pozneje nego je nastopil. Če so n. pr. koga odpustili iz vojske, je oblast plačevala podporo toliko časa, da je prejela obvestilo o vrnitvi. Enako se je godilo tudi, če je bil vojak oproščen. Nastalo je potem vedno vprašanje, ali so svojci dotičnega vojnika, ki se je vrnil, dolžni povrniti znesek, ki so ga prejeli od tistega časa, ko je nastala sprememba. V § 10. zakona iz leta 1912 pravi določba: „Prejeti zneski preskrbnine se ne vračajo.“ Nikogar, ki je prejel preskrbnino, se torej ne more siliti, da bi jo vrnil. O tem jasnem besedilu zakona pač ni mogoč nikakršen dvom. Upravno sodišče, ki je že moralo večkrat razsojati o takih slučajih, stoji celo na stališču, da odmerne komisije tudi tedaj ne smejo zahtevati povrnitev preskrbnine, če je stranka dosegla preskrbnino na podlagi neresničnih napovedeb, torej če jo je pridobila z golju-fijo. Po naziranju upravnega sodišča odmerne komisija tudi v tem res kričočem

slučaju nima pravice zahtevati povrnitve. Država ima sicer pravico zahtevati od takih škodljivcev povrnitev škode, toda le potom tožbe pri sodnji, ne pa odmerne komisija. Tako pravi odlok upravnega sodišča z dne 6. avgusta 1916, št. 6642, s katerim je bila razveljavljena odredba odmerne komisije v Tešinu kot nezakonita. Isto pravi razsodba upravnega sodišča z dne 14. oktobra 1916, št. 10.645 in z dne 25. oktobra 1916, št. 11.256. Ni torej prav nobenega dvoma, da se povrnitev preskrbnine ne sme zahtevati nikdar, pa naj se je izplačala pod kakršnimkoli naslovom. Teh določb tudi novi zakon ne spreminja. Tudi novi zakon z dne 27. julija 1917, drž. zak. št. 313, ima v § 8. določbo: „Prejeti zneski preskrbnine se ne vračajo.“ Če torej oblast zahteva povrnitev izplačanih zneskov, ali preti celo z zvršbo (rubežnijo) zaradi takih zneskov, potem je to kričiča nezakonitost, ki naj jo vsakdo zavrne. Mi smo celo prepričani, da se utegnejo taka nezakonita povračila še zahtevati in da bi bila glede tega dopustna proti državi tožba pri državnem sodišču.

Tega stališča tudi ne spremeni dejstvo, če je bil vpoklicanec, namesto, da bi služil v vojski, komandiran v tovarno. Prav nasprotno. Tudi za tak slučaj komandiranja obstoja pravica do preskrbnine dalje, tudi takrat, če vpoklicanec prejema plačo, zakaj dokler je kdo komandiran, je še vojak. Po § 6. starega zakona o preskrbi gre preskrbnina za tisti čas, dokler je vpoklicanec zadržan po vojni službi, opravljati meščanski pridobitni posel. Pri komandiranih se torej lahko vprašujemo, če je li s komandiranjem spričo prejemanja mezde, ogrožena preskrba svojcev. Ker so pa komandiranci navadno slabeje plačevani, kakor drugi delavci in žive zunaj svoje rodovine, večinoma v drugem kraju, morajo tam preskrbeti sebe, je torej večinoma smatrati, da so svojci ogroženi v preskrbi. Pravica do preskrbnine se torej nadaljuje. Ne more se torej tudi v tem primeru zahtevati povračilo prispevka, marveč se mora še dalje plačevati. Na istem stališču je tudi novi zakon,

Originalna rumunska cerkva v Neamzu v severni Moldaviji.

ki je pa glede nadaljnega prejemanja preskrbnine ob komandiranih ugodnejši, ker opravičuje svojce do nadaljnega prejemanja preskrbnine že ob zmanjšanju prejemkov vpoklicanca in ne šele ob ustavitvi dohodkov.

Svetovati je torej vsem osebam, ki so bile oškodovane zaradi napačnega razlaganja zakona, da se branijo proti nezakonitostim.

„Delavec“.

Slovenska Matica.

Najhujši udarec za našo kulturo med vojsko je bil gotovo razpust „Slovenske Maticice“. Zdaj, ko ministrstvo razpusta ni potrdilo in je pričela „Slovenska Matica“ spet redno poslovati, ni gotovo nikogar med nami, ki bi ne bil tega pravičnega dejstva od srca vesel. Vsak zaveden Slovenec pa naj da svoji radosti duška s tem, da stopi v krog Maticarjev. Matica ima trojno vrsto članov: Prvič častne, drugič letne in tretjič ustanovne dosmrtno. Častne si voli sama, letni si dobe pravico s tem, da plačajo vsako leto 4 K članarine, ustanovniki izroče enkrat za vselej 100 K, ki jih morejo plačati tudi v obrokih in sicer največ v petih po 20 K. Vsi člani prejema redne letne publikacije. Matica je vsled razpusta mnogo trpela. Tri leta so izostala njena izdavanja, to je prilično 18 knjig, posebno prizadeto pa je njeno premoženje. Zato je tem večja kulturna potreba, da pristopi k Matici vsak, kdor količkaj more.

Pred koncem tekočega leta izidejo publikacije za 1914. leto. Knjižni dar bo vsled nastalih razmer manjši kakor prejšnja leta. Izideta namreč 2 knjigi pripovedne vsebine in sicer: E. Kristana „Pertinčarjevo pomlajenje“ in Zofke Kvedrove „Njeno življenje“. Obe deli sta že dotiskani. Naročniki zemljevida bi bili zaželjani zemljevid že prejeli, da ne bi bilo svetovne vojske.

Opraviti bi bilo treba le še eno korekturo in zemljevid bi bil zagledal beli dan.

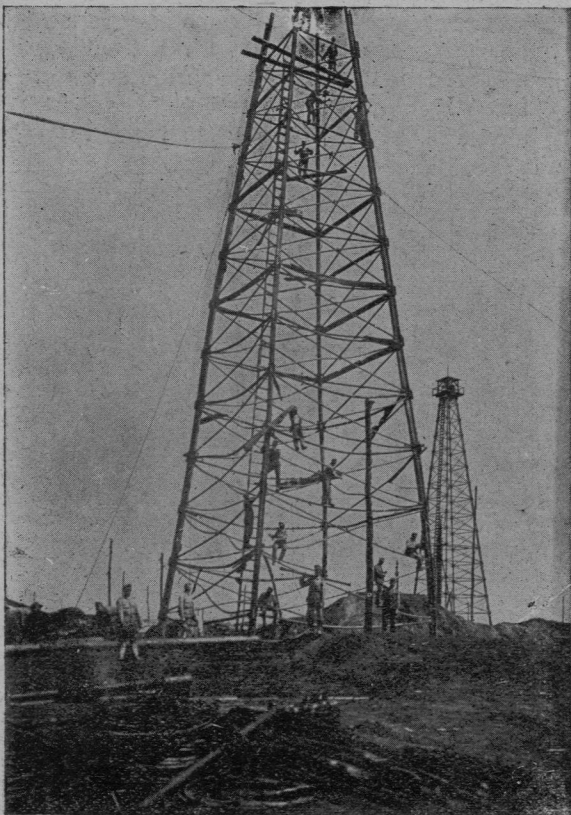
Ali izda Matica kaj za 1917. leto, ali prične z rednim izdajanjem šele leta 1918., vse to je še negotovo. Osigurati moramo za enkrat predvsem njeno denarno stanje. Zato pa je treba mnogo članarine. Naj torej vsak, ki še ni član „Slovenske Maticice“, pošlje

letnino ali — če mu je mogoče — ustanovnino! Naj se zaveda, da ne stori s tem ničesar drugega kakor svojo slovensko kulturno dolžnost. V vseh zadevah, ki se tičejo Maticice, naj se obrne vsak naravnost na „Slovensko Maticico“ v Ljubljani.

Naj nam bodo v vzgled Čehi, ki pokažejo v največji narodni nesreči vselej največ dejanske ljubezni! Agitirajmo vsi za „Slovensko Maticico“, da se dvigne iz razvalin vojne še lepša, še bogatejša in potem še plodovitejša!

Hrvatje v Ameriki.

Hrvatje so se začeli seliti v Ameriko okoli leta 1825. in sicer Dalmatinci s polotoka Pelješca. Toda ti so bili mornarji po poklicu ter so se vrnili. Leta 1835. se je izselil stalno Hrvat Anton Bakulić z otoka Brača v Dalmaciji. Naselil se je na zahodni obali zaliva San Franciscu, ki je bil takrat še ribiška naselbina. V dobi 1860 do 1870 se je naselilo v kalifornijskih zlatih rudnikih mnogo dalmatinskih Primorcev, ki pa so se kmalu lotili poljedelstva in sadjarstva, ker zlata je bilo premalo. Hrvatje so bili torej prvi sadjerejci v Kaliforniji, ki so sadje gojili, sušili in ga pošiljali na trg. Hrvat Lentulić v Watsonwillu v Kaliforniji je prideloval ogromno jabolk ter postal končno bogat trgovec. Danes je ondi okoli 50 velikih tvrdk v hrvaških rokah, ki se pečajo z izvozom jabolk in drugega sadja. V Kaliforniji in San Franciscu je danes mnogo Hrvatov trgovcev. Baj je jih okoli 100.000. V mestu San Jose imajo hrvaško društvo „Sokol“ in izhaja hrvaški list. Tako je tudi v Ooklandu, Los Angelosu; mnogo Hrvatov — dela v železninarskih tovarnah. Od leta 1890. je začelo izseljevanje Hrvatov silno rasti ter se je odpeljalo v Ameriko iz Dalmacije preko 50.000, iz Bosne in Hercegovine 50.280, iz Hrvatske in Slavonije pa 247.212 Hrvatov. Nad polovica teh se je naselila v Zedinjenih državah, kjer je danes okoli 400.000 Hrvatov, bržčas pa že preko pol milijona. Največja hrvaška kolonija je v Pennsylvaniji, kjer je nad 150.000 Hrvatov tudi več trgovcev in poljedelcev. V državi Illinois je 85.000 Hrvatov, v državi New-

Petrolejski stolpi po požaru blizu Predeala. Naši tehnični oddelki popravljajo železno ogrodje, da se more iznova začeti s črpanjem rumunskega petroleja.

Petrolejski stolpi v Ploesti uničeni, petrolej razlit in onesnažen.

yorški okoli 45.000, manjše skupine po državah Montana, Missouri, Michigan, Minnesota itd. V Chicagu je okoli 45.000, še več baje v Pittsburgu in Alleganem. Povsod imajo narodne šole, narodna društva in svoje cerkve. Hrvatsko časopisje v Ameriki je lepo razvito; Hrvatje imajo dnevnik in tednik. Toda časopisi niso na višini današnjega časa, ker imajo malo sposobne urednike in časnike. Vobče pa so Hrvatje tudi v novi domovini narodno zavedni; seveda njihovi otroci in vnuki se amerikanizirajo, kakor pač vse tuje narodnosti.

„Slovan“. 6. in 7. številka „Slovana“ prinaša poleg prav lepih literarnih prispevkov tudi dve dovršeni umetniški prilogi: Posnetek dveh kipov (Jakopič in F. pl. Weingraber) slovenskega kiparja Lojzeta Dolinarja. „Slovana“ priporočamo prav toplo, da ga naroče vse knjižnice in vsi zavedni Slovenci. Celoletna naročnina znaša 12 K. Naroča se pri upravi „Slovana“, Ljubljana.

Svetovna vojna.

Vojna napetost je še sedaj prav tako velika kakor je bila spomladi ob napovedanju velikih ofenziv, ki so dosegle tudi letos le malenkostne spremembe v vojnem položaju. Krvavi in ljuti boji so se vršili v poletnih mesecih. Med najbolj krvave pa spada italijanska ofenziva, ki je trajala nad tri tedne. Sedaj se vrše boji na soški fronti le v presledkih. Zadnje dni so zopet divjali najljutejši boji za goro sv. Gabrijela in banjško planoto. Enajsta ofenziva spada med najhujše boje. Nikakor pa menda še ni letos konec bojev na tem bojišču, zakaj italijanska poročila pripovedujejo, da se Cadorna še pripravlja za nove napade. Vsi dosedanji napadi pa niso mogli iztrgati gore sv. Gabrijela, ki je važen obramben mejnik ob banjški planoti.

Iz vojnoporočevalskega stana se poroča: Meseca avgusta je bilo na soški fronti nad tisoč poletov sovražnih letalcev in izvršilo se je 438 zračnih bojev, 33 sovražnih

Cerkev v Piatru v severni rumunski Moldaviji 4 stolpi.

letal je bilo premaganih in zbitih na tla, čete so sporočile, da je bilo strmoglavljenih sedem letal, tri letala je zbil odbijalni ogenj. Mi smo izgubili samo dva aparata, ki sta padla na tla, dva se pogrešata. Pet letal je bilo prisiljenih vsled poškodbe pristati na lastnem ozemlju. Infanterijski letalci so navduševali in jačili težko se borečo infanterijo, poveljstva so bila podučena o bojnem položaju s poročili, ki so jih metali letalci, sovražnika so vznemirjali ponovno z bombami, ga razprševali in mu napravljali nered. Zlasti na hrib sv. Gabrijela jurišajoče italijanske mase so bile pogostoma cilj naših bomb. Za plačilo bombardiranja Trsta so poleteli naši letalci nad Benetke in dosegli tam najboljši uspehe.

Novi veliki boji za hrib Sv. Gabrijela. Italijanska javnost, ki je bila že vsa omamljena samih zmag in sijajnih uspehov po vojnem časopisju, ne more razumeti, kako da so se vse te zmaga in uspehi ustavili pred hribom Sv. Gabrijela. Sv. Gora je italijanska, Sv. Gabrijela pa Italijani kar ne morejo zavojevati. Da bi potolažili ogorčeno javnost in jo uverili glede osvojitve Sv. Gabrijela, so pričeli sedaj na dolgo poročati, da itak neko armadno vodstvo pripravlja novo veliko ofenzivo na hrib Sv. Gabrijela in da se ta ofenziva izvrši v kratkem času.

Na rusko rumunski fronti se vrše le manjši boji v Voliniji in Moldaviji, ki pa niso stratežičnega pomena.

V Macedoniji tiplje Sarraill ne prestanó na vseh delih fronte. Do večjih akcij pa tam ne pride, ker to menda tudi za sedaj ni bil namen entente.

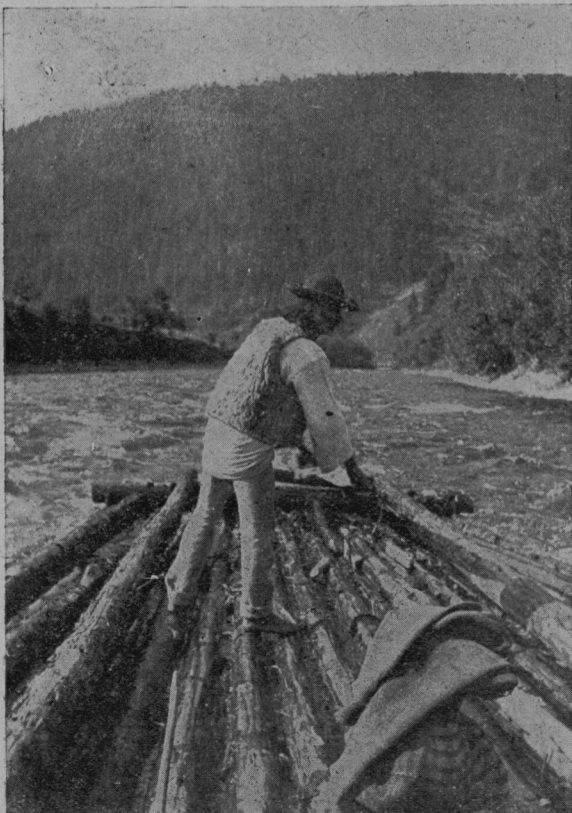
Na francoskem bojišču divjajo pretrgoma manjši in tudi prav hudi boji zlasti na Flandrsknm. Te dni je pričelo zopet bojevanje pri Verdunu ob Mozi.

Razne vesti.

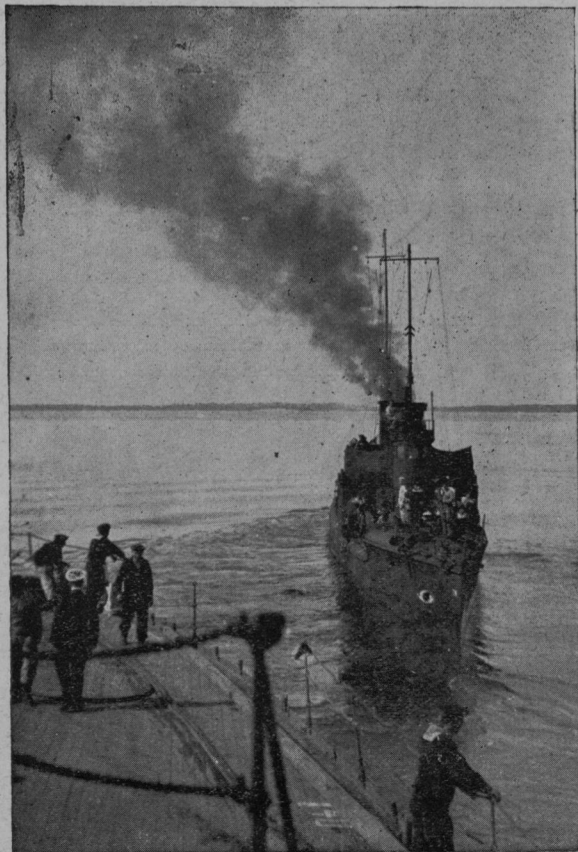
O ruski revoluciji prihajajo na dan zanimive stvari. Pripravili so revolucijo liberalci in pridobili zanjo socialiste. Liberalni vodja, poznejši vojni minister Gučkov se je bil mudil dlje časa v Carigradu; kjer je mnogo občeval v mladoturških krogih. Uspeh svojih opazovanj je formuliral med zaupniki stranke z besedami: Prihodnjo revolucijo na Ruskem je treba napraviti po mladoturškem vzorcu; treba je najprej

pridobiti oficirje, potem se ni več bati, da bi vojaštvo na carsko povelje streljalo na revolucionarje. Po tem načrtu so potem delali Gučkov, Miljukov in drugi liberalci. Gučkov je bil na čelu organizacije, ki je dajala tovarnam naročila za vojno upravo. S temi milijonskimi naročili je dobila organizacija velikansko moč. Že srčnost, poštenost in zanesljivost, s katero so delali Gučkov, jim je pridobila veliko zaupanje med oficirji in le-te spravila v tabor liberalne stranke. Ta odbor je pa tudi oficirjem samim pomagal z dovoljevanjem posojil in jih s tem še bolj privezal na liberalno stranko. Njih sodelovanju se je tudi v prvi vrsti zahvaliti, da je revolucija imela tak uspeh. Na drugi strani so pa tudi socialisti uvideli, da tudi gnili carski sistem ne more pasti, dokler ima na razpolaganje armado in začeli so med vojaštvom socialistično agitacijo, ki se je dobro obnesla. To se jim je toliko bolje posrečilo, ker je v armadi na tisoče študentov avanziralo za oficirje in ti študenti so vsi revolucionarnega mišljenja. S tem so bila odprta agitaciji vsa vrata in da se je posrečila nekrvava revolucija, je to v veliki meri tudi zasluga študentov-officirjev.

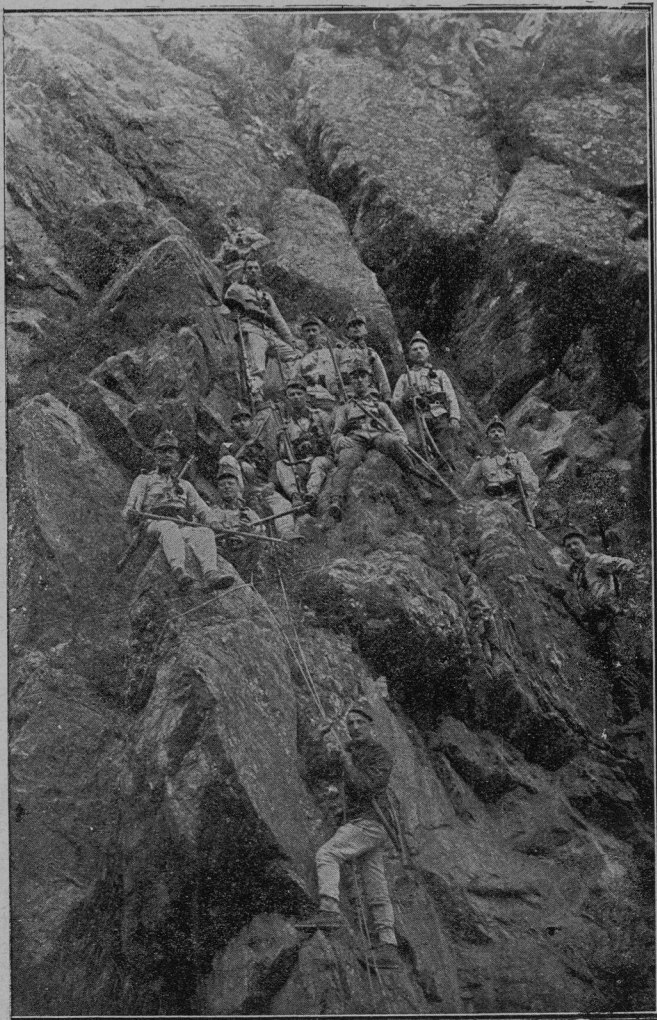
Vodne moči v Švici. Vodnogospodarska zveza v Švici je cenila ob početku vojske po uradnih podatkih ondotne vodne moči na 2 in četrtilijona konjskih sil. V resnici je pa moč švicarskih vodá veliko večja; doseči utegne 8 milijonov konjskih sil. Izrabljena vodna moč je znašala 1. januarja 1914 že 848.000 konjskih sil. Toda izdelujejo se velikanske električne centrale ob raznih rekah. Sedanja uporaba elektrike za razsvetljavo, za električne železnice, stroje, za uporabo pri industriji in obrtu, v kuhinji, itd. ni nikjer tako razvita, kakor v Švici. Električna železnica, speljana v notrajščini gorskih velikanov, te v par urah privede do ledenih plasti, kjer se pa okrepeča v električno razsvetljenem gorskem in skalnatem salonu ob dobri hrani, kuhani s pomočjo električnega toka. Taka železnica je izpeljana na višine snežnika Jungfrau in na druge snežnike. Seveda voznina — v zlatu — plačana — ni majhna; zidali so to železnico angleški kapitalisti.

Plavičar s svojim plavom na reki Bistrici, ki teče iz južne Bukovine na Rumunsko. Plavičar je Hucul.

Naš torpedni čoln odhaja na — lov.

Naša straža na koroško-laškem bojišču.

Korupcijski procesi na Dunaju, ki se zadnje čase kar vrste, so lep dokaz, kake gnile razmere so se razvile v državi pod gospodstvom nemških strank. Tako se vrši pred divizijskim sodiščem na Dunaju velik proces proti komisijonarju Juliju Brücku. Se ob času balkanske vojne, ko je bil avstrijski vojni minister slavni gospod Auffenberg, je bil Julij Brück že politično — kupčijski mešetar. Naše vojno ministrstvo je namreč tedaj prodalo Juliju Brücku puške in ta je potem te puške prodal Bolgariji. Seveda je sploh puške dobil v ta namen. Komisijonarja Brücka je vpeljala v vojno ministrstvo polkovnikova vdova Helena Czifra, ki je začetkom vojne, hoteč mnogo zaslužiti, poskusila podkupiti soprogo vse intendantce v vojnem ministrstvu, gospo Jarzebekovo. Gospa Czifra je za ta poskus podkupljenja prišla pod c. kr. ključ. Zdaj je ta talentirani Julij Brück s celo vrsto somišljenikov obtožen velikih goljufij vsake vrste. Obžalujemo prav iskreno, da nam je vsled pomanjkanja prostora in papirja ne-

mogoče priobčiti obširnejši izvod iz poročil o tej obravnavi. Ljudje bi kar strmeli, ko bi spoznali, kake goljufije so se zgodile. Nič manjša ni senzacija, ki jo vzbuja proces proti vojaškemu oskrbniku Leinweberju in tovarišem. Zopet goljufija nad goljufijo, ena drznejša in nesramnejša od druge. Človeku se kar lasje ježe, če ta poročila čita in pomisli, da je na eni strani na stotisoče ljudi dalo življenje in zdravje za domovino, da prenaša na milijone ljudi najhujša trpljenja in največje pomanjkanje, nekateri „izvoljenci“ pa kradejo in goljufajo, da smrdi do neba.

Švedska ljudska penzija. Letno poročilo švedskega penzijskega urada poroča za leto 1916: V tem letu je bilo iznova penzioniranih 109 878 oseb in je število zavarovanih naraslo na 3 430.000. Penzijski zavarovalni skladi so znašali okroglo 71 m milijonov kron. Za podpore in penzijske doklade se je izplačalo okroglo 15 milijonov kron; k tem stroškom je prispevala država 11¹/₄ milijonov kron, ostanek, okolo 3³/₄ milijonov pa občine in deželni zbori. Namen urada je tudi boj proti invalidnosti. Imel je v enem letu 3000 slučajev, od katerih je oskrboval zdravljenje v 2000 primerih. Podpiral je tudi rodovine vpoklicanih, ki jih je zaradi varstva nevtralnosti vlada pozvala pod orožje.

Usmilite se vdov in sirot padlih junakov!

„Tedenske Slike“

so najbolj zanimiv in poučen slovenski ilustriran tednik. Priobčujejo vsak teden obilo slik in poročila z raznih bojišč ter o vseh važnejših aktualnih dogodkih.

„Tedenske Slike“

stanejo celoletno 15 K, polletno 7-50 K, četrtletno 3-80 K. Posamezne številke se dobivajo po trafikah, knjigarnah in na kolodvorih izvod po 30 vinarjev.

Zahtevajte povsod „Tedenske Slike!“

Naročite si „Tedenske Slike!“

Priporočajte jih svojim znancem in prijateljem!

„Tedenske Slike“ Ljubljana,
Frančiškanska ul. 10/1.

V zalogi je še nekaj izvodov albuma

„LEPA NAŠA DOMOVINA“

I. zvezek: **Kranjska v podobah** vsebuje osem krasnih trobarvnih reprodukcij in sicer:

Ljubljana. - Kamniške planine. - Bled. - Vintgar. - Bohinjsko jezero. - Belopeško jezero. - Postojna. - Predjamski grad.

Album ima poleg slik tudi kratek opis dotičnega kraja v slovenskem, nemškem, češkem in laškem jeziku. Je torej primerno darilo vojakom in drugim. — **Cena s poštnino vred 2 K.**

Naročite takoj, dokler je še kaj zaloge v upravnistvu „TEDENSKE SLIKE“ v Ljubljani.

Zavod za masiranje

Poljanska cesta 7

[negovanje obraza, prsi, las in rok.

Zaloga Schröder - Schenkejevih preparatov.

ZAMAŠKE

šampanjske zamaške, rabljene, ne strte, plačam **70 vinarjev** kos. Rabljene zamaške steklenic **6 kron** za kilo. Te vrste prevzamem po povzetju in ni treba poprej povprašati. Kupim nove zamaške po vzorcih za najvišje cene.

KASZIRER EMIL, Budapest, VII., Alpar-utca 10. poleg Garay-tér.

Gosi

z Ogrskega, žive lepe, velike, za poskušnjo 4 komade 110 K z embalažo vred franko kamorkoli razpošilja

Rozenkranz,
Körmend, Ogrsko.

Kislo vodo, vino in sadjevec

razpošilja

A. OSET, pošta Guštanj, Koroško.

Kupim vse vrste zamaške, steklenice in sode.

Josip Jug

pleskarski in likarski mojster
Ljubljana, Rimska c. 16.

se priporoča cenjenemu občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela. Jamčim da delam samo s pristnim firnežem.

Solidna in točna postrežba.

Tiskovine vseh vrst

kakor:

časopise, knjige, brošure, cenike, lepake, letake, vabila, vsprede, tabele, račune, kuverte in pi-semški papir s firmo, vizitke, naslovnice itd.

natisne lično in ceno

tiskarna D. HRIBAR

v Ljubljani,

Dunajska cesta št. 9

Prima olje za šivalne stroje in kolesa, **šivanke** vseh vrst **posamezne dele** priporoča na drobno in debelo
IGN. VOK
 špecialna trgovina šivalnih strojev in koles.
 Ljubljana, Sodna ulica št. 7

Mazilo za lase
 varstvena znamka Netopir
 napravi g. Ana Križaj v Spodnji Šiški št. 222 pri Ljubljani. Dobi se v Kolodvorski ulici 200 ali pa v trafiki pri farni cerkvi. V 3 tednih zrastejo najlepše lase. Steklenica po 4 in 5 K. Pošilja se tudi po pošti. Izborno sredstvo za rast las. — **Za gotovost se jamči.** — **Zadostuje steklenica.** — Spričevala na razpolago.

Priporoča se
 :: umetna knjigoveznica ::
IVAN JAKOPIČ
 :: LJUBLJANA. ::

Vsaka gospa
 naj čita moje zanimivo navodilo o modernem **negovanju prsi.**
 Uspešen svet pri pomanjkanju in opešanju obilnosti! — Pišite zaupno **IDI KRAUSE, Presburg (Ogrsko) Schanzstrasse 2, Abt. 95.** — Ne stane nič.

Suhe gobe,
 črno in rdečo deteljo, kumno, janež repno, korenjevo, razna trava in druga domača semena, prazne vreče kakor tudi vse vrste pridelkov **kupuje SEVER & URBANČIČ,**
 Ljubljana, Wolfova ulica 12.

IVAN JAX in SIN
 Ljubljana, Dunajska cesta 17
 priporoča svojo bogato zalogo
 šivalnih strojev, koles, pisalnih strojev in
 :: strojev za pletenje (Strickmaschinen) ::
 Brezplačen pouk v vezenju
 Tovarna v Lincu ustanovlj. 1867.

Zahtevajte cenik, ki ga dobite brezplačno in poštne prosto.

Framydol je sredstvo za pomlajenje las ki rdeče, svetle in sive lase in brade za trajno temno barva. I steklenica s poštino vred stane K 270.
Rydyol je rožnata voda, ki živo pordeči blede lica. Učinek je čudovit. I steklenica s poštino vred K 245. Povzetje 55 vinarjev več. Naslov za naročila:
Jan Grolich, drogerija pri angelju v BRNU št. 645, Moravsko.

Zamaške
 nove in stare, kupi vsako množino tvrdka
Ljubljanska industrija probkovih zamaškov
JELAČIN & KO. LJUBLJANA

Sijajno bodočnost
 imajo turške in nove srečke avstrijskega Rdečega križa vsled svoje vedno zvišujoče se denarne vrednosti! **Vsaka srečka zadene! Glavna dobitka znašata čez**
1,000.000 kron!
 Natančno pojasnilo z igralnim načrtom razpošilja brezplačno: **Srečkovno zastopstvo 3 Ljubljana.**

Slav. občinstvu in gosp. trgovcem priporočam
slamnate čevlje (šolne)
 in slamnate podplate za v čevlje
 katere sem začel izdelovati, tako da ustrezem lahko vsaki zahtevi. Ker je druga obutev tako draga, bode ta za osebe, ki imajo opravilo v sobah, prav dobro došla. Naj vsakdo poskusi!
FRANC CERAR, tovarna slamnikov v Stobu, pošta Domžale pri Ljubljani.

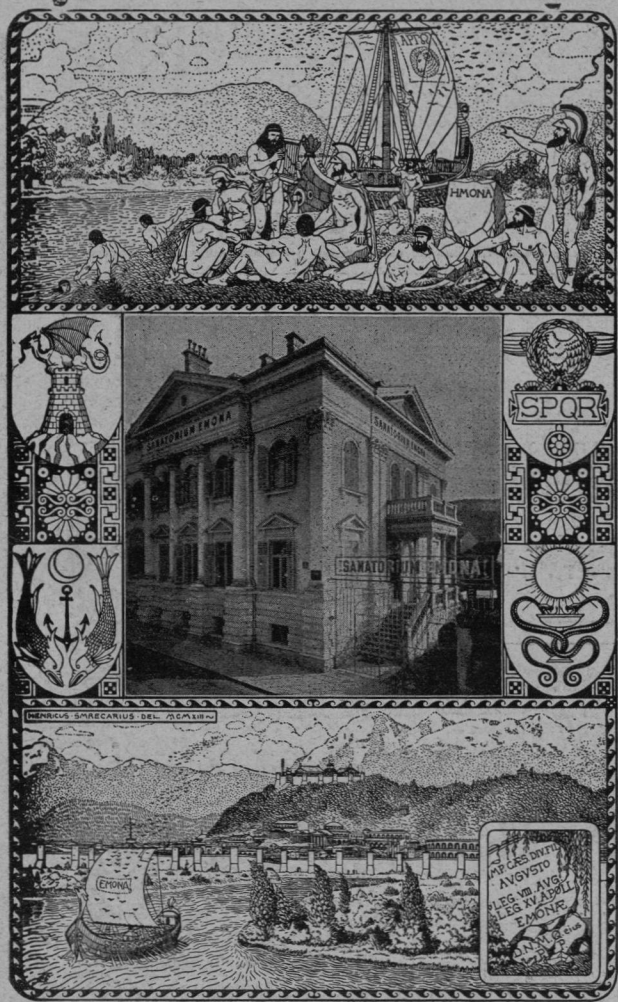
BLAŽ JANČAR
 pleskarski mojster
 več let pri tvrdki BRATA EBERL, se priporočam slavnemu občinstvu kot invalid za stavbena in pohištvna dela.
 Delavnica: Oražem, Breg št. 6.

Cunje, želod, kosti in divji kostanj
 kupuje po dnevnih cenah za c. in kr. vojaško oblast edno pooblaščen tvrdka
Viktorija Panholcer,
 Pražakova ulica stev. 4, Ljubljana, katera tudi želečim izda dovoljenje za pošiljatev.

Največja slovenska hranilnica:
Mestna hranilnica ljubljanska
 Ljubljana, Prešernova ulica št. 3
 je imela koncem leta 1916 vlog . . . . . K 55,000.000.—,
 hipotečnih in občinskih posojil . . . . . 30,600.000.—,
 rezervnega zaklada . . . . . „ 1,500.000.—.
 Sprejema vloge vsak delavnik **4%** večje in nestalne vloge in jih obrestuje najvišje po **4%** pa po dogovoru.
 Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo **c. kr. deželne vlade.**
Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.
 Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5⁰/₀, izven Kranjske pa proti 5¹/₄⁰/₀ obrestim in proti najmanj 1⁰/₀ oziroma ³/₄⁰/₀ odplačevanju na dolg.
 V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno **Kreditno društvo.**

Zaloga pohištva
VIDO BRATOVŽ
 Stari trg 5
LJUBLJANA

Kmetska posojilnica r. z. z. n. z. **4 1/4 0/0**
 obrestuje hranilne vloge po Hranilnih vlog trindvajset milijonov. Popolnoma varno
Ljubljanske okolice v Ljubljani **brez vsakršnega odbitka.** naložen denar. Rezervni zaklad : 3 Milijon kron.

Selenburgova ulica 1
(sraven trgovine Tličar)

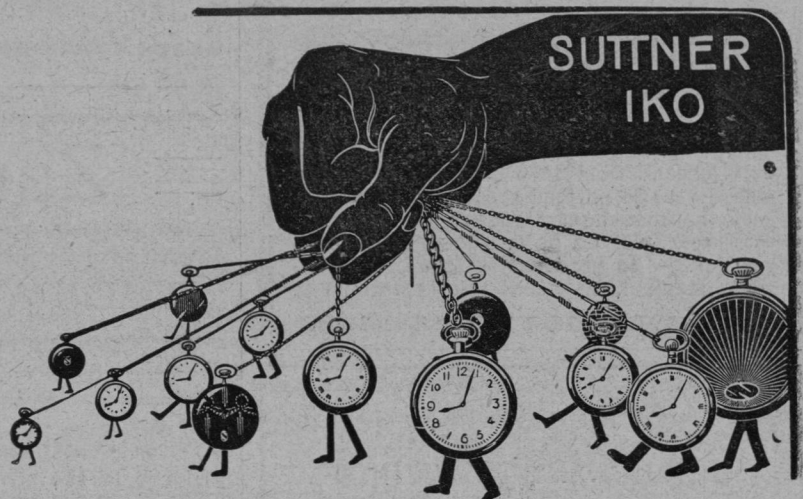
Špeciјalna trgovina bluz

Antonija Sitar

Obiskujte „Kino Central“

v deželnem gledališču

Krasna
darila!

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je

≡ **mojstrsko delo urarske umetnosti!** ≡

Razpošilja se po povzetju, — Neugajajoče zamenjam!

Velika izbira ur, verižic, prstanov, lepotičja, daril itd. v velikem

krasnem ceniku,

katerega zahtevajte zastoj in poštnine prosto.

:: Vse ure so natančno preizkušene ::

Lastna znamka „IKO“ svetovnoznana.

Št. 99410 Kovinasta anker Roskopf ura . . . . . K 12'40
št. 99449 Roskopf ura, grav. močna, 2 pokrova . . . . . K 18'60
št. 99600 Radijska žepna ura ponoči sveteča . . . . . K 16'20
št. 99865 Kovinasta verižica K 1'60
št. 99645 Uhani amerikanski double zlato . . . . . K 3'40
št. 99022 Srebr. rožni venec K 9'50

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

Svetovna razpošiljalnica

H. Suttner samo v Ljubljani št. 5

Nobene podružnice. Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur. Nobene podružnice.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Delniška glavica 8,000.000 kron. STRITARJEVA ULICA ŠTEV. 2. Rezervni fondi okroglo 1,000.000 kron.

Poslovalnica c. kr. avstrijske državne razredne loterije.
Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na vložne knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje najugodnejše.
2% rentnine od vlog na knjižice plača banka sama.

Naročnina za list „Tedenske Slike“; za Avstro-Ogersko: 1/4 leta K 3'80, 1/2 leta K 7'50, celo leto K 15'—; za Nemčijo: 1/4 leta K 5'—, 1/2 leta K 10'—celo leto K 20'—; za ostalo inozemstvo: celo leto fr. 24'—. Za ameriko letno 5 dolarjev.
Uredništvo in upravništvo Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 10, I.nadstropje